

Verslag

Veldraadpleging archeologische kwaliteit

Amersfoort, 31-01-2024

Verslag

Veldraadpleging archeologische kwaliteit

Datum:	31 januari 2024
Tijd:	09.30 - 12.30 uur
Plaats:	RCE, Amersfoort
Auteur(s):	Harry Pape-Luijten, Job van den Berg & Theo van Oeffelt

Inleiding

'De inhoudelijke kwaliteit van archeologisch onderzoek in Nederland staat onder druk'. Uitspraken zoals deze worden geregeld gehoord op de werkvloer en tijdens overleggen, of dat nu bij certificaathouders is of bij bevoegde overheden. Maar wat is precies inhoudelijke kwaliteit? Wie bepaalt dat? En waar schuurt het? In het licht van op de korte termijn gewenste aanpassingen aan de KNA, waarmee bestaande knelpunten worden aangepakt die niet kunnen wachten tot een compleet nieuwe versie van onze kwaliteitsnorm, organiseerde SIKB op 31 januari jongstleden een brede veldraadpleging bij de RCE te Amersfoort. De focus lag daarbij op de volgende (sub)thema's:

Thema 1 – Beleving beleidsvrijheid

- Welke eisen kan het bevoegd gezag stellen?
- Goedkeuringsvereisten en wat de (bevoegde) overheid en depots wel of niet kunnen vragen.

Thema 2 – Inhoudelijke kwaliteit

- Toepassing veldonderzoek;
- Specialistisch onderzoek.

Het halve werk

Om met zijn allen goed beslagen ten ijs te komen tijdens de samenkomst in Amersfoort, werd de aangemelde deelnemers ter voorbereiding gevraagd om een tweetal vragen te beantwoorden middels een online formulier, met de twee bovenstaande thema's als basis. Daarmee werd men uitgenodigd om alvast de raderen in de bovenkamers aan het draaien te brengen, alsook om input te leveren voor de organisatie ter fundering van het programma. De gestelde vragen luiden als volgt:

- Wat ervaart u als het meest knellend binnen het huidige kwaliteitszorgsysteem?
- Hoe ziet u kans op verbetering?

Ogenscheinlijk vragen met persoonlijke en wellicht subjectieve antwoorden tot gevolg, maar bij het beschouwen van de achttien inzendingen bleek dat er wel degelijk rode lijnen te zien waren: gedeelde knelpunten aan overheidszijde, de kant van de uitvoerende archeologen of allebei. In het bijgevoegde beeldverslag van moderator Job van den Berg_(Royalhaskoning/DHV) zijn de betreffende antwoorden rustig na te lezen.

Job van den Berg

Een kleurige aftrap

'Mensen die niet trots zijn bestaan niet. Misschien durft niet iedereen ervoor uit te komen, maar iedereen is wel ergens trots op, zeker daar waar het diens passie of vak betreft'. Aldus stelde Job van den Berg, na het welkom heten van de deelnemers in de Kinderdijkzaal door SIKB-directeur Henk Koster. Om een positief-kritische gedachtestroom op gang te brengen nodigde Job iedereen uit om naar voren te komen en bij wijze van *energizer* op een grote post-it te schrijven waar men trots op was in de dagelijkse werkpraktijk. Het resultaat was een felgekleurde lappendeken van bereikte resultaten, collegiale erkenning en inspirerende motto's.

Waar ben je trots op?

Verdeel en heers

Na de *energizer* kon de veldraadpleging voortvarend van start. De antwoorden die middels de online formulieren waren ingewonnen waren door de organisatie gebruikt als voeding voor een zestal vragen en stellingen:

1. Wat bedoelen we als we het hebben over inhoudelijke kwaliteit?
 - *Bespreek dit ook in relatie tot de verschillende rollen en verantwoordelijkheden.*
2. Naast proceskwaliteit moeten wij ook inhoudelijke kwaliteit beter borgen.
 - *Bespreek ook welke flexibiliteit hier in de praktijk bij komt kijken.*
3. Welke inhoudelijke kwaliteit is nodig om aan vergunningsvoorwaarden te kunnen voldoen?
 - *En wie bepaalt dat?*
4. De bevoegde overheid dient zélf te zorgen voor duidelijke proces- en inhoudelijke afspraken vóóraf.
 - *Bespreek ook welke instrumenten en bevoegdheden daarvoor bestaan of nodig zijn.*
5. We moeten een eerlijk gesprek kunnen voeren over kwaliteit in relatie tot kosten.
 - *Bespreek dit ook in relatie tot specialistisch onderzoek.*
6. Het ontbreekt aan tijdige communicatie en afstemming tussen partijen om tot een kwalitatief goed onderzoek te komen.

De dagvoorzitter legde uit dat bovenstaande vragen/stellingen een startpunt vormden, om in groepsverband met elkaar het gesprek aan te gaan. Daarna kon al pratende verdieping gezocht worden of zaken juist in een breder kader worden geplaatst.

Job wees vervolgens elke deelnemer in de zaal een nummer toe, dat correspondeerde met één van de

Kennis van kwaliteit in bodem en archeologie

vragen/stellingen. Met zes groepjes geformeerd – en de bijkomende spelregel dat je ook desgewenst je oor te luister kon leggen bij een ander groepje (de ‘wet van de twee voeten’) – kon de eerste ronde van start gaan: het uitwisselen, waarderen en verdiepen van ervaren knelpunten in de praktijk. Gewapend met flip-over en stift verspreidde men zich in en deels buiten de zaal, met in het achterhoofd een overkoepelende gedachte: ‘Wat is mijn blik op kwaliteit, gelet op de rol die ik bekleed?’.

De gesprekken die in de eerste ronde waren aangezwengeld namen, na een eerste intercollegiale reflectie tijdens de pauze, een vlucht in de tweede ronde: het verkennen van mogelijkheden tot verbetering. Velen hadden hier al een voorschat op genomen tijdens de eerste ronde, dus kon men zich met name richten op het geven van praktische tips richting SIKB en CCvD. Met dezelfde groepjes als in ronde 1 werd er ook in de vervolgdialogen constructief met elkaar van gedachten gewisseld, waardoor nog onvoldoende besproken punten konden worden uitgediept of nieuwe wegen werden ingeslagen.

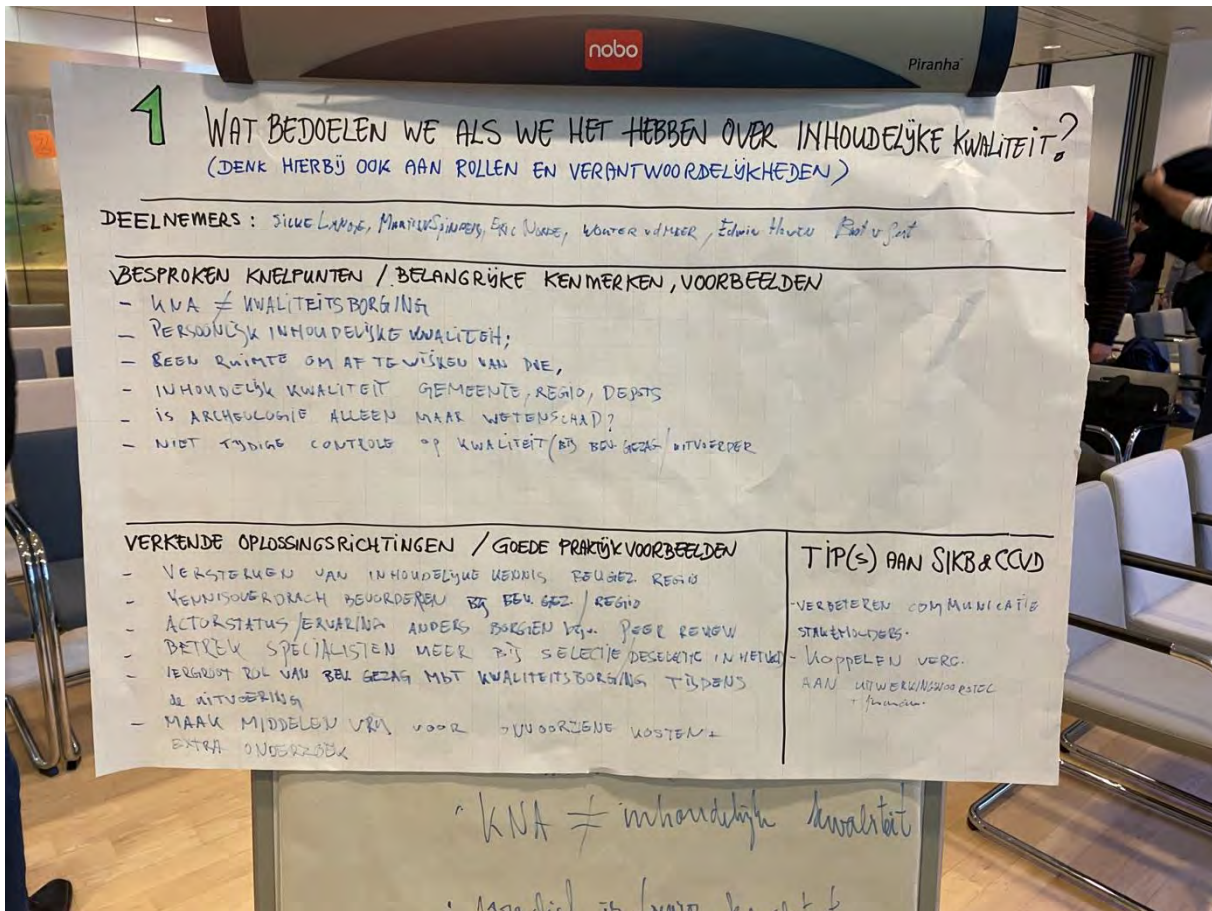
De blik terug...

De hamvraag aan het eind van twee rondes aan discussie was uiteraard wat dit alles had opgeleverd aan oogst. Zonder dit te willen onderscheiden als twee ‘kampen’, was tijdens de ochtend goed duidelijk geworden dat er met name tussen archeologen werkzaam bij certificaathouders en archeologen werkzaam bij een bevoegde overheid genoeg te bespreken was. Zoals in het bijgevoegde beeldverslag te zien is, op de gefotografeerde flip-overs en de eerste reflectie door de dagvoorzitter, waren daarbij enkele gemene delers te ontwaren: werken aan communicatie en helderheid over kaders en richtlijnen vóóraf, ruimte creëren voor beargumenteerde afwijking op de KNA, het leren van elkaars ‘taal’ – d.w.z. van de ruimtelijke ordening enerzijds en de gecertificeerde archeologie anderzijds – en het versterken van inhoudelijke kennis aan beide kanten. Aan de ene kant ervaren overheidsarcheologen te weinig mogelijkheden om ‘de kwaliteit’ te toetsen en te handhaven, aan de andere kant zien certificaathouders zich vaak geconfronteerd met onduidelijke eisen achteraf en een ruimtelijk domein dat niet gebonden is aan de KNA.

Belangrijk om op te merken is dat inhoudelijke kwaliteit en proceskwaliteit deels van elkaar verschillen, maar ook deels overlap kennen en elkaar beïnvloeden. Deze vervlechting bleek ook tijdens deze ochtend. Zo is de KNA is een procesnorm die beoogt om een minimale inhoudelijke kwaliteit van archeologisch onderzoek en een *level playing field* te bewerkstelligen, door de proceskwaliteit middels controleerbare stappen te borgen. Echter, zij stelt niet *sec* eisen aan die inhoudelijke kwaliteit en invulling daarvan – zowel in breedte alsook diepte – verschilt per overheidsbeleid doorheen het land. Dat leidt tot een spanningsveld van actoren, waarvan de KNA-registratie en daarmee samenhangende eisen niet voor iedereen gelden, zeker daar waar het gaat om niet-archeologen die vanuit het ruimtelijk domein een rol hebben (beleidsmedewerkers, vergunningverleners, planjuristen, etc.) en om nog te zwijgen van financieel verantwoordelijke initiatiefnemers. Dat is echter iets wat tijdens de veldraadpleging als een gegeven werd aangenomen, zodat men niet verzandde en gezamenlijk kon praten over mogelijke oplossingen voor ervaren knelpunten.

...en naar voren

Bij die oplossingen kwam veelvuldig het PvE ter sprake: de basis voor kwaliteitsborging bij gravend onderzoek. Het PvE wordt gezien als een vehikel met nog onbenutte mogelijkheden, zoals het erin kunnen verankeren van de rol van de bevoegde overheid: het is immers een document met eisen en randvoorwaarden van die bevoegde overheid, maar wel een document dat met name wordt opgesteld in opdracht van initiatiefnemers. Het verantwoordelijk maken van de bevoegde overheid als opdrachtgever van het PvE zou dan ook een stap in de goede richting zijn, waarbij de kosten dan worden doorberekend aan de initiatiefnemer maar de bevoegde overheid meer kan sturen op inhoudelijke kwaliteit. Ook het beargumenteerd afwijken van de KNA zou (beter) vastgelegd kunnen worden in het PvE, zodat er onderbouwd maatwerk geleverd kan worden zonder dat certificaathouders in de problemen komen met hun certificerende instellingen.

Knelpunten, oplossingen en tips

Wat betreft communicatie wordt opgeroepen tot meer dialoog vooraf in plaats van aan de achterkant, om zo knelpunten en onduidelijkheden mogelijk te voorkomen, maar zeker ook om letterlijk meer ademruimte te creëren: tijdsdruk wordt geregeld ervaren in het werkveld en middels vroegtijdiger communicatie win je tijd verderop in het proces, zowel aan uitvoerende alsook aan toetsende/beoordelende zijde. De dagvoorzitter stelde daarbij aan de zaal nog de prikkelende vraag of rolvastheid en onafhankelijkheid mensen ‘aan weerszijden van de schutting’ wellicht tegenhielden om elkaar te bellen? Dingen bespreken is immers niet gelijk afspraken maken, stelde hij, maar aankaarten of in overweging brengen: een goed gesprek met behoud van verantwoordelijkheid moet mogelijk zijn. Bij communicatie werd daarnaast niet alleen gewezen op afstemming tussen archeologen onderling, maar ook tussen overheidsarcheologen en hun ruimtelijke collega’s: het intern ‘opleiden’ van niet-archeologen kan immers een meer gestroomlijnde raadpleging en advisering binnen een overheid ten goede komen, wat frustraties bij gepasseerde overheidsarcheologen – en ook bij certificaathouders – voorkomt.

Het zoeken naar oplossingen riep uiteraard ook nieuwe vragen op. Zeker de groep die zich had gebogen over de koppeling tussen archeologisch onderzoek en de kosten daarvan boorde enkele heikele punten aan: hoe zorgen we dat specialistisch onderzoek niet achteraan de rij komt te staan bij een project en daarmee het eerste is dat afvalt wanneer het eind van het budget in zicht is? Moet een bevoegde overheid ook inzicht krijgen in het kostenplaatje, om vast te kunnen stellen of hetgeen dat wordt aangeboden wel voldoende kwaliteit kan opleveren? Als kwaliteit geldt kost is een realistische begroting van de certificaathouder onontbeerlijk, maar voor deze is het soms knap lastig offeren als de overheidsseisen op voorhand niet duidelijk zijn. Het voeren van eerlijke gesprekken over geld en het niet schuwen van dit onderwerp is in elk geval van wezenlijk belang.

Hoe nu verder?

Voordat Henk Koster deze geslaagde ochtend afsloot was het woord aan Bjørn Smit – één van de aanwezige CCvD-leden – om een eerste reflectie te geven op hetgeen ter tafel was gekomen. Hij stelde dat het CCvD vaak moet zeggen ‘hier gaan wij niet over’, als het gaat om issues die de ruimtelijke ordening raken, maar dat inzicht in ruimtelijke processen – iets waar nu nog geen gremium voor is – beter geregeld moet worden. Alle input van deze ochtend zal in elk geval worden gebundeld en besproken worden met het CCvD. Gelijktijdig werd eenieder opgeroepen om handreikingen die vandaag besproken werden ook alvast in de praktijk te brengen, want het archeologisch bestel in Nederland is in wezen een samenwerkingsverband van professionals met hetzelfde doel voor ogen: het verwerven en behouden van kennis over ons verleden, om daarmee verhalen te vertellen voor in het heden en de toekomst.

N.B. Tijdens de plenaire reflectie werd gesuggereerd dat een certificaathouder – bijvoorbeeld op verzoek van een initiatiefnemer – werkzaamheden waarvoor de certificaathouder gecertificeerd is kan uitvoeren ‘buiten certificaat’, d.w.z. dat dan niet voldaan hoeft te worden aan de eisen uit richtlijn of protocol waarvoor het certificaat is afgegeven. Voor ieders duidelijkheid: dit is niet het geval: werken ‘buiten certificaat’ om is niet toegestaan.

Bijlage – Programma en beeldverslag

Veldraadpleging archeologische kwaliteit

Programma **en** *Beeldverslag*

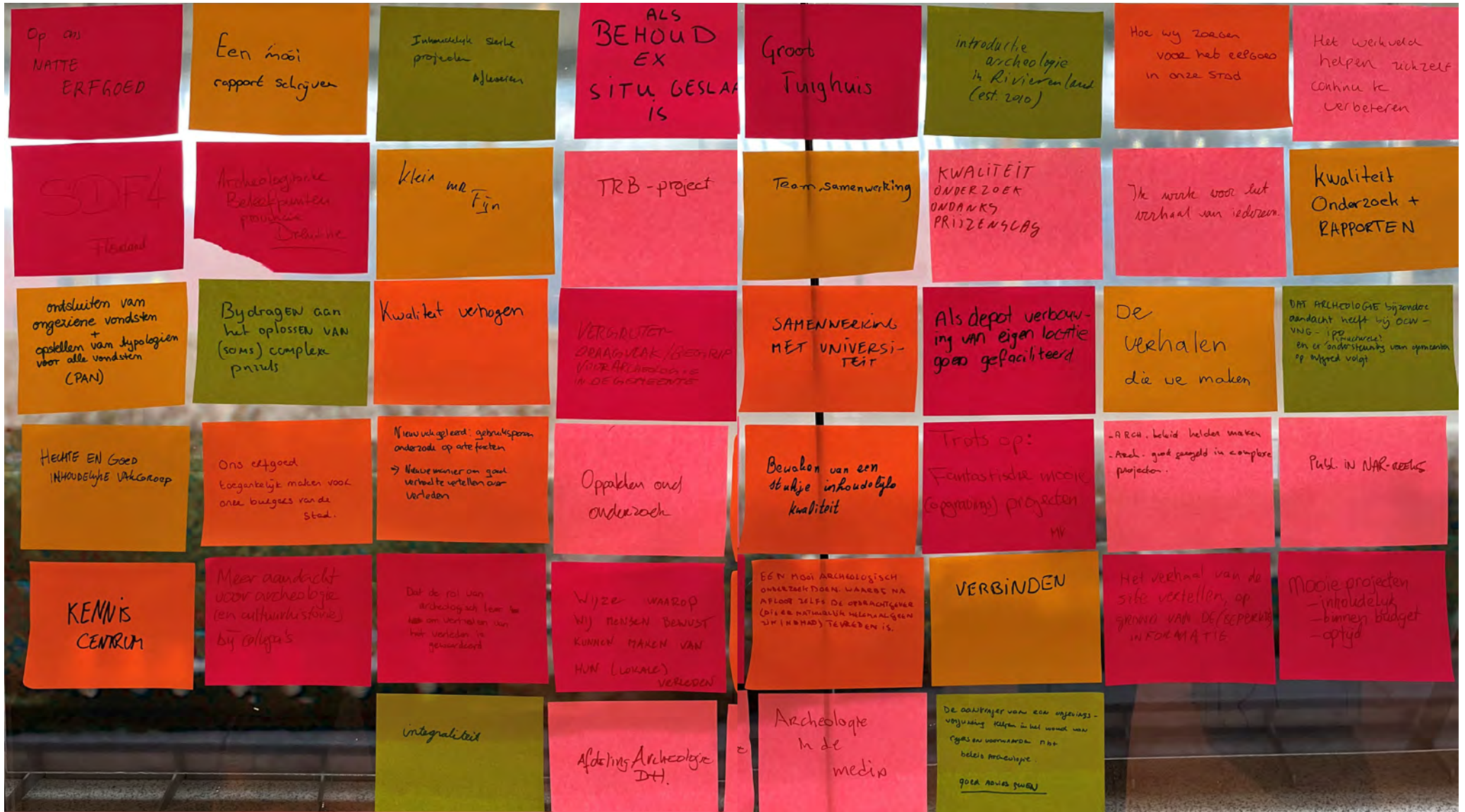
31 januari 2024

RCE, Amersfoort

Programma

09:00 uur	inloop met koffie/thee
09:30 uur	welkom (door Henk Koster) en toelichting programma (door Job van den Berg)
09:45 uur	energizer - <i>“Waarop ben je trots in jouw actuele werkpraktijk?”</i>
10:00 uur	Terugmelden van antwoorden op de richtvragen vooraf (door Job van den Berg)
10:15 uur	Ronde 1: uitwisselen, waarderen en verdiepen van ervaren knelpunten in de praktijk
11:00 uur	Pauze
11:20 uur	Ronde 2: Verkennen van mogelijkheden tot verbetering
12:00 uur	Eerste reflectie op resultaten
12:30 uur	Afsluiting (door Henk Koster)

“Waarop ben je trots in jouw actuele werkpraktijk?”

Thema's voor deze raadpleging

1. Beleving beleidsvrijheid:

- *'Welke eisen kan het bevoegd gezag stellen?'*
- *'Goedkeuringsvereisten en wat de (bevoegde) overheid en depots wel of niet kunnen vragen?'*

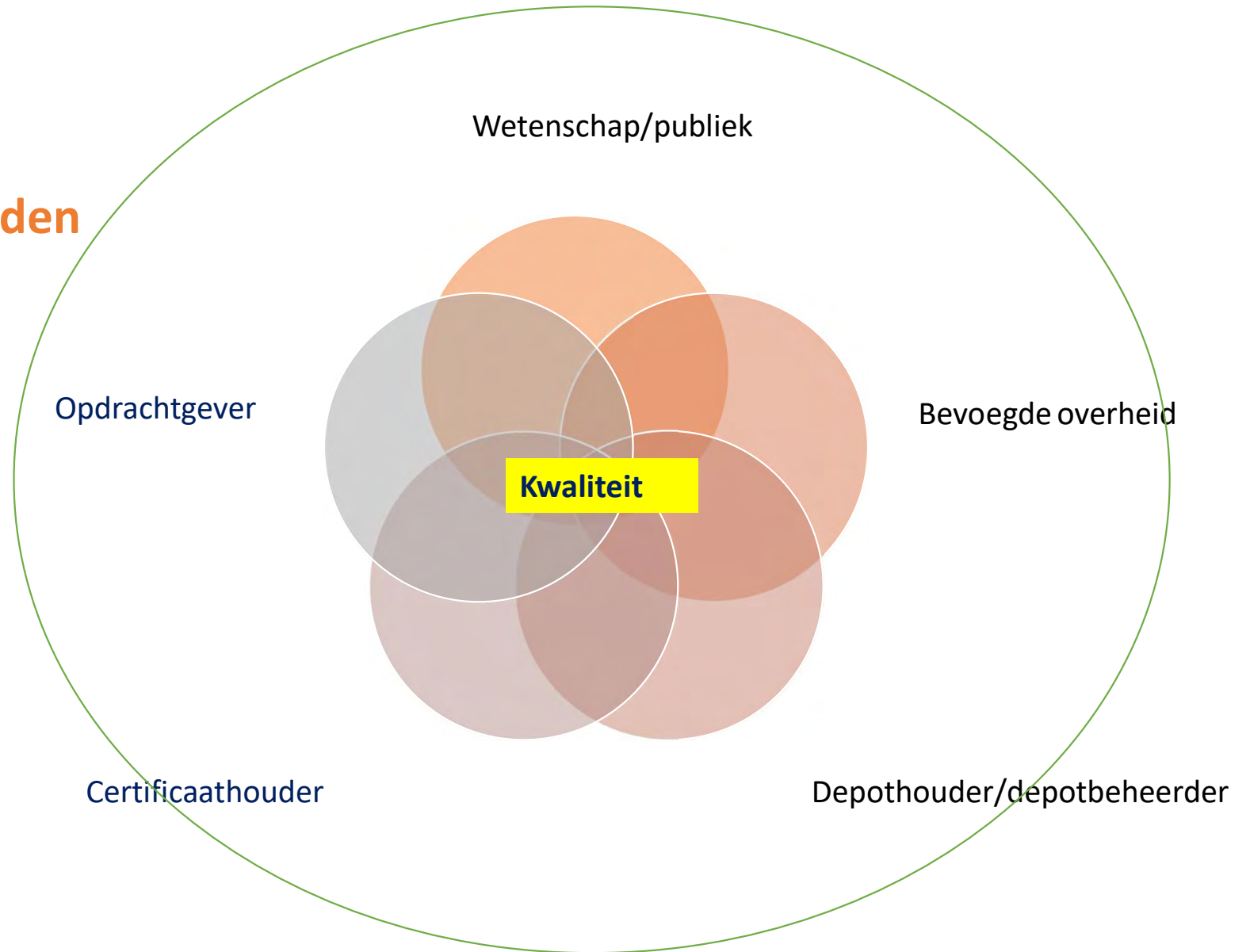
2. Inhoudelijke kwaliteit

- *'Toepassing veldonderzoek'*
- *'Specialistisch onderzoek'*

Startvragen voor gesprek

1. Wat bedoelen we als we het hebben over inhoudelijke kwaliteit?
 - *Bespreek dit ook in relatie tot de verschillende rollen en verantwoordelijkheden.*
2. Naast proceskwaliteit moeten wij ook inhoudelijke kwaliteit beter borgen.
 - *Bespreek ook welke flexibiliteit hier in de praktijk bij komt kijken.*
3. Welke inhoudelijke kwaliteit is nodig om aan vergunningsvoorwaarden te kunnen voldoen?
 - *En wie bepaalt dat?*
4. De bevoegde overheid dient zélf te zorgen voor duidelijke proces- en inhoudelijke afspraken vóóraf.
 - *Bespreek ook welke instrumenten en bevoegdheden daarvoor bestaan of nodig zijn.*
5. We moeten een eerlijk gesprek kunnen voeren over kwaliteit in relatie tot kosten.
 - *Bespreek dit ook in relatie tot specialistisch onderzoek.*
6. Het ontbreekt aan tijdige communicatie en afstemming tussen partijen om tot een kwalitatief goed onderzoek te komen.

Onderscheiden van rollen en verantwoordelijkheden

Gespreksronde 1: uitwisselen, waarderen en verdiepen van ervaren knelpunten in de praktijk

WERKWIJZE:

1. Spreek af wie het gesprek leidt én wie op tafel met stift op flipover aantekeningen maakt.
2. De startvraag is een vertrekpunt voor het gesprek.
2. Gebruik de volgende vragen bij het in gesprek komen met elkaar.
 - Begin met onderling verduidelijken van de startvraag die wordt meegegeven (5').
 - Welke aanvullingen zijn er op wat als knelpunt(en) is/zijn genoemd? (10')
 - Welke knelpunten zijn het meest herkenbaar / worden door meerdere ervaren? (10')
 - Verdiepend gesprek: *probeer met elkaar te concretiseren aan de hand van voorbeelden*. Wie kunnen invloed uitoefenen/wie zijn de belangrijkste betrokkenen? (20')

Spelregel: deelnemers mogen als zij dat willen tijdens deze ronde ook bij een tweede tafel aanschuiven om aan bespreking van een ander thema deel te nemen.

Gespreksronde 2: **Verkennen van mogelijkheden tot verbetering**

Bij voorkeur aan dezelfde tafel wordt het gesprek gericht op mogelijkheden voor verbetering.

WERKWIJZE:

1. Spreek af wie het gesprek leidt én wie met stift op flipover aantekeningen maakt.
2. Bepaal met elkaar (vanwege beperkte tijd) voor welke knelpunten verbetermogelijkheden worden verkend (5')
3. Verken op een brainstormende manier – niet té snel naar één oplossing streven
4. Maak het zo concreet mogelijk. Illustreer als dat kan met voorbeelden uit de praktijk.
5. *Vat de bevindingen samen in één of enkele tips aan SIKB en CCVD*

Verlagen van de 6 subgroepen

(gespreksronde 1 en 2)

Startvragen voor gesprek

1. Wat bedoelen we als we het hebben over inhoudelijke kwaliteit?
 - *Bespreek dit ook in relatie tot de verschillende rollen en verantwoordelijkheden.*
2. Naast proceskwaliteit moeten wij ook inhoudelijke kwaliteit beter borgen.
 - *Bespreek ook welke flexibiliteit hier in de praktijk bij komt kijken.*
3. Welke inhoudelijke kwaliteit is nodig om aan vergunningsvoorwaarden te kunnen voldoen?
 - *En wie bepaalt dat?*
4. De bevoegde overheid dient zélf te zorgen voor duidelijke proces- en inhoudelijke afspraken vóóraf.
 - *Bespreek ook welke instrumenten en bevoegdheden daarvoor bestaan of nodig zijn.*
5. We moeten een eerlijk gesprek kunnen voeren over kwaliteit in relatie tot kosten.
 - *Bespreek dit ook in relatie tot specialistisch onderzoek.*
6. Het ontbreekt aan tijdige communicatie en afstemming tussen partijen om tot een kwalitatief goed onderzoek te komen.

1

WAT BEDOELLEN WE ALS WE HET HEBBEN OVER INHOUDELIJKE KWALITEIT? (DENK HIERBIJ OOK AAN ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN)

DEELNEMERS: JILKE LANDE, MARTINUS SPINOERS, ERIC NORDÉ, WOUTER VDMER, EDWIN HOUTEN, BOB V. SEIT

BESPROKEN KNELPUNTEN / BELANGRIJKE KENMERKEN, VOORBEELDEN

- KMA \neq KWALITEITSBORGING
- PERSOONLIJK INHOUDELIJKE KWALITEIT;
- GEEN RUIMTE OM AF TE WISKEN VAN DE,
- INHOUDELIJKE KWALITEIT GEMEENTE, REGIO, DEPOTS
- IS ARCHEOLOGIE ALLEEN MAAR WETENSCHAP?
- NIET TIJDIGE CONTROLE OP KWALITEIT (BIJ BEV. GEZAG / UITVOERER)

VERKENDE OPLOSSINGSRICHTINGEN / GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN

- VERSTERKEN VAN INHOUDELIJKE KENNIS BEV. GEZ. REGIO
- KENNISOVERDRACH BEVORDEREN BIJ BEV. GEZ. / REGIO
- ACTORSTATUS / ERVARING ANDERS BORGING VGL. PEER REVIEW
- BETREK SPECIALISTEN MEER BIJ SELECTIE / DESELECTIE IN HETK
- VERGROOT ROL VAN BEV. GEZAG MBT KWALITEITSBORGING TIJDENS DE UITVOERING
- MAAK MIDDELEN VRIJ VOOR ONVOORZENE KOSTEN + EXTRA ONDERZOEK

TIP(S) AAN SIKB & CCVD

- VERBETEREN COMMUNICATIE STAKEHOLDERS.
- KOPPELEN VERG. AAN UITWERKINGSGROEPEN + FINANCIË.

2 NAAST PROCESKwaliteit MOETEN WE OOK INHOUDelijke Kwaliteit Borgen (WELKE FLEXIBILITEIT KOMT HIER IN PRAKTIJK BIJ KIJKEN?)

DEELNEMERS:

BESPROKEN KNELPUNTEN / BELANGRIJKE KENMERKEN, VOORBEEDEN

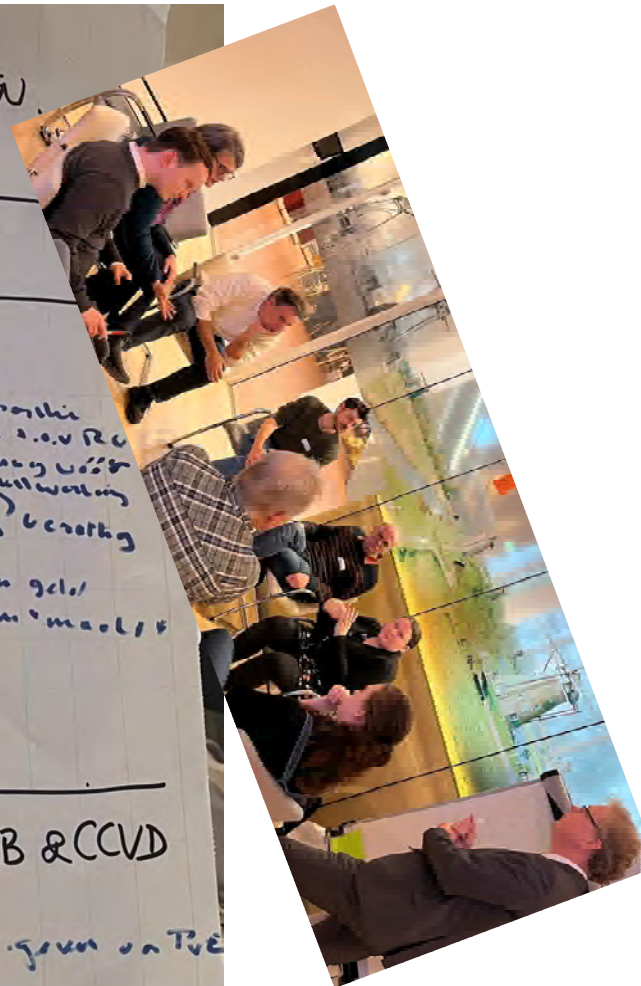
- wie stuurt kwaliteit aan? Tzw. gedrag van PVE en lokale regent
 - ↳ geen geld
 - ↳ lokale partij
 - ↳ lokale t.o.v. PVE
 - ↳ verspreiding van kennis
- inh. kwaliteit bepaald door kennis. Is dit voldoende?
 - opleidings
 - bereikbaarheid is vaak (specialist)
 - gemeenten niet altijd in beeld of bereikbaar
 - capaciteit (ook geld)
- taal van kwal. kan door PVE gezag, handhaving lastig
- facilitering met beleid of met. Vastzet geen prijs t.o.v. bodem, explosieven, lawaai, etc.
 - ↳ geen geld
 - ↳ gemeentelijk
 - ↳ wie kan dat (bij) sturen?

VERKENDE OPLOSSINGSRICHTINGEN / GOEDE PRAKTIJKVOORBEEDEN

- ~~geen~~ gezamenl. PVE. Gezag / opdr. g. / Arbeidsoml.
 - laten
 - kennis
 - kennis
- sturende mechanisme: PVE
 - ↳ Koppelt dit
 - ↳ dan spec. schrijft PVE (aan)
- Juculeren gemeenten: Als nut - kan wysgeleid
 - subsidiën (pro.v. werk / arbeidsmarkt)
- Juculeren lokale PVE (geen lokale kennis) / zal toekomen of toch dan PVE
- Bedrijven spreken elkaar (goedgeg., opleiding, kwaliteit)

TIP(S) AAN SIKB & CCVD

- Gemeentel. opdr. geven van PVE
- lokale actor eisen op inhoud (ook beoordeling)

3 WELKE INHOUDELIJKE KWALITEIT IS NODIG OM AAN VERGUNNINGSVORWAARDEN TE KUNNEN VOLDOEN? - EN WIE BEPAALT DAT?

DEELNEMERS: (S. SOONINGS,) VAN KAMPEN, N. WAKMERDAM, E. AKKERMAN, K. SACOMONS, M. KERKHOFF, J. HOOGEVINDJ, K. E. JONGERMAN, B. GUNDEFT

BESPROKEN KNELPUNTEN / BELANGRIJKE KENMERKEN, VOORBEELDEN:

- TE WEINIG SPECIFIEKE EISEN IN VERGUNNING
 - NIET ELKE GEMEENTE HEEFT GOED GEREGLD → BJV. LASTIGTE VINDEN KAARTEN
 - RAPPORTEN DIE ZONDER ADVIES VOORAF WORDEN INGEDIEFD
 - EISEN IN KADERS/RICHTLIJNEN → VRAGEN SOMS ALLEEN 'VINKJES' I.P.V. INHOUDELIJKE PLUS VOOR ADVIES
 - OVERHEIDSEISEN STAAN NIET IN DE KNA, MAAR ZIJN WEL EISEN → BJV. VERGUNNINGVEREISTEN
 - VAAK ZIJN ZAKEN IN RAPPORTEN MOEILIK CONTROLEERBAAR (BJV. EVALUATIE & UITWERKINGSVOORSTELLEN)
 - IS PIT EEN KNELPUNT IN GEN. WAAR HET GOED GEREGLD IS? → VIA RCE VERDER AANKAARTEN → MINDER GOED IN RANDSTAD?
- BORGEN INH. KWALITEIT KAN NIET MET BRL
- WILLE KEUR BIVEN GEMEENTES VAN WEGE SCHECHT/NIET VAST GELEIDE EISEN
- INH. KWAL. IS OOK PERSOONS AFHANKLIJK + REGIOKONDIS

VERKENDE OPLOSSINGSRICHTINGEN / GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN:

- VROEG CONTACT OPNEMEN
 - VOORWAARDEN IN VERGUNNING → SPECIFIEK → VELDWERK T/M RAPPORTAGE
 - HAARLEM → VASTE SPOORNUMMERS/LAGEN (EXTRA VERK ACSJE NIET VOORAF VEET)
 - ARCHEOLOGIE IN 'MEDE BEWIND'?
 - OVERLEG MET OVERHEID (OOK IN VELD) IS ESSENTIEEL
 - CERTIFICAT HONDERS KUNNET OG WIJZEN OP PROCESSTAPPEN & INHOUDELIJKE KWALITEIT KAN OMHOOG ALS OG
 - ONGEVINGSTAFEL → MEER KANS OP INTEGRALE AANPAK & BEGRIIP
- HELPERE BEHOORLIJKE RICHTLIJNEN
- GEEN EIS IN KNA DAT GOEPKEURING OVERHEID IN RAPPORT MOET WEL AL VAAK GEREGLD OF EIGEN INITIATIEF
- PVE'S DICHTTUIMEN MET GOEDKEURING VEREISTE

TIP(S) AAN SIKB / CCVD

- EVALUATIE RAPPORT MEESTE ISSUES & KWALITEITS VERSCHIL
- OVERLEG MOEKTEN DETER VASTLEGGEN
- TERMINOLOGIE VAN VEEL DINGEN KAN VERL SCHEPTE (KNA) - BETERE REGELING WJST
- DWIDEN WAT ROL OVERHEID IS
- BEDRIJ RO VERBETEREN BIJ ARCHEOLOGIE
- EISEN AAN RAPPORTEN MOET HOGER
- DWID BELEIDS VRIJHEID
- GEEF AAN WAAR BEZWAAREN GEMAAKT KAN WERD WORDEN

4 DE BEVOEGDE OVERHEID DIENT ZELF VOOR DUIDELIJKE PROCES- EN INHOUDELIJKE AFSPRAKEN VOÓRAF TE ZORGEN WELKE INSTRUMENTEN, BEVOEGDHEDEN NODIG?

DEELNEMERS: Marlyn, Arthur, Chisto, John, Gordy, Wim, Daniël, Marjolain, Francis

BESPROKEN KNELPUNTEN / BELANGRIJKE KENMERKEN, VOORBEELDEN:

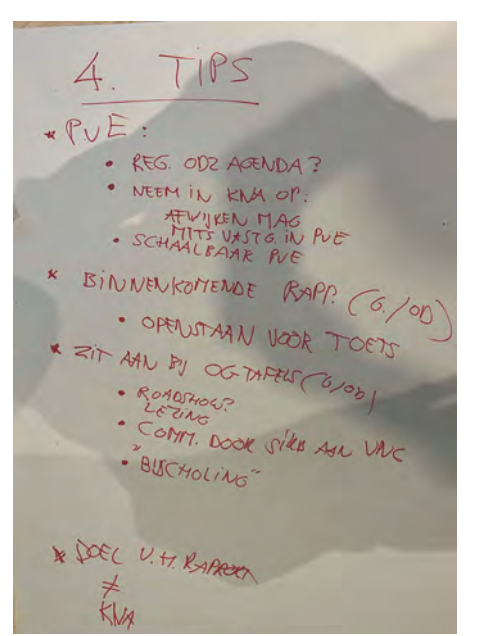
1. SIMPEL ODZ NIET GOED IN KNA
2. RICHTLIJN VOORAF!
3. MATIGE AFDWINGBM., LEVER PUSHING F.
4. E IKNELLEN, GE
5. DESKUNDIGHEID
6. DATA!! EINDTRAFIECT

7. INITIATIEFN. MET WIE PRAT HJ? HJ?

VERKENDE OPLOSSINGSRICHTINGEN / GOEDE PRAKTIJK VOORBEELDEN:

1. PVE KAN DAT REGELEN, MAG SCHERPER MOET
2. REGIONALISERING!
3. GEEF VRIJHEID
4. VERBETEREN: AFSCHALEN (AUDITS)
5. VOOROVERLEG PROJEKT BIJ OMG.TAFELS TE KOMEN

TIP(S) AAN SIKB/CCVD

5 WE MOETEN EEN EERLIJK GESPREK KUNNEN VOEREN OVER KWALITEIT IN RELATIE TOT KOSTEN. - DENK HIERBY OOK AAN SPECIALISTISCH ONDER

voor wie? ²⁰⁰⁰⁰⁰⁰ ^{in een tijd} ^{van 1000000} ^{van de KNA} ^{als KNA} ^{aan de KNA}

DEELNEMERS: DS/SW/HS/FUH/MC/MB/M-H.H./RH (EW)

BESPROKEN KNELPUNTEN / BELANGRIJKE KENMERKEN, VOORBEELDEN:

- S.O niet begroot (incl. Depon.)
- kennis over vergoeding vol.
- Begrooten lastig voor CH
→ leidt tot knelpunten
- probl. 'erechteren' bij deponeren (KNA technisch)
- S.p. niet geraadpl. over €
verschil tussen gemeenten

- kwaliteit kost wat / verhalen / draagvlak
- PUE
- Rol: Opdrachtgever / communicatie
- Bedrijven (effect keuzes wetgeving)
- Bevoegd gezag
- BG (meest extra's (communicatie)
- ken de eisen (ook de extra eisen)
- Geen eisen aan adviseur - archeo.
- KNA als max. eis :: ^{Speelveld gewaar} ^{andere}

- Grote verschillen €
- knippen
- PUE / Meetwerk
- EISEN aant. nr. specialist ^(zorgt voor discussie)
- Gebrekennotitie
- Afst. CH + 50 sur eisen aanleer.

Maatleving

Geen KNA toch door BG → is voor CI (archits.)

Dynamiek

bestel kennis

VERKENDE OPLOSSINGSRICHTINGEN / GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN:

- Goed opdrachtgeversch. nr. CH - S.O
- Reële begroting door CH
- kennis over de eisen v. bev. gezag
- " " rollen
- Eerlijk gesprek met specialisten (duidel. v.)
- wat mat adviseur kunnen (dichtbij KNA) → ruimte in KNA om zich te kunnen ontwikkelen

Rollen
uitvoering = Bev. ger.
→ meer adviseur.

Vastgeroest & Flex. Finide

ADVISEUR
overheft verantwoordelijkheid
in KNA

TIPS(A) AAN SIKB/CCVD

- checklist BG/begroting
- Ruimte voor adviseur in de KNA ^{Need begra-}
- Actorsh. / Flexibiliteit / inclusiviteit
- Eerder afstemming zkn ^{Faciliter}
- Eerder pue ^{Beleed}
- via gemeente
- Meer flex. uitv. pue
- meer dialoog ^{markt}
- leg dit vast
- Handhaving / klachten
- ICH = Adviseur ^{nichtbaar make}
- kennis

6 HET ONTBREEKT AAN TIJDIGE COMMUNICATIE EN AFSTEMMING TUSSEN PARTIJEN OM TOT EEN KWALITATIEF GOED ONDERZOEK TE KOMEN.

DEELNEMERS: Marijke Nicuunhuijs, Marten Meffert, Bart Vermeulen, Pepijn de Geer, René Torremans, Paul Franzen, Huib van Oort, Björn Smit, Thijs Terhorst

BESPROKEN KNELPUNTEN / BELANGRIJKE KENMERKEN, VOORBEELDEN:

- Koppeling tijdig aanhalen RO/UTH-Proces en tijdig duidelijkheid bij 3 partijen (ARCHEOLOGIE!)
(overheid-ontwikkelbaar - uitvoerder)
- wil om gesprek aan te gaan is er (bereidheid), vinden van elkaar is lastig
- lang blijven hangen bij incidenten
- verschillende niveaus kennis bij betrokken partijen (log - uitvo. - og)
- ~~RO~~ Archeologie binnen RO spectrum te weinig belicht/gevoeld (geen taak van CCVD x)
(waar landt het?)

VERKENDE OPLOSSINGSRICHTINGEN / GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN:

- duidelijk loket > vindbaarheid archeoloog bij overheid
- bellen!
- uitleggen (nog steeds) hoe het proces werkt > goed advies
- archeologie voor dummy's op RO/UTH niveau
- betrekken VNG (bijv.) bij landing/koppeling archeologie & RO

TIP(S) AAN SIKB/CCVD

- Arch voor dummy's
 - voor alle doelgroepen
 - casussen opnemen
 - duidelijk en gericht
 - proces beschrijving opnemen
- Verkenning uitvoeren waar RO/Arch. moet landen

Eerste reflectie op resultaten

(zie voor resultaten en tips het uitgebreider schriftelijk verslag)

Onder meer de volgende tips:

- Professionaliseer het vak door vorming van 'gilde' waarmee in 'meester – gezelschap' relaties het van elkaar leren wordt versneld
- Gemeenten, neem regie op PvE, verhaal de kosten daarvan als proceskosten op de initiatiefnemer (bijv. onderdeel anterieure overeenkomst, zoals gebruikelijk in RO)
- Maak in KNA werken met uitzonderingen mogelijk, zodat dit in de praktijk tussen partijen kan worden afgesproken en vastgelegd.
- Werk in regioverband aan aandacht voor verbeteren van inhoudelijke kwaliteit
- Initiatief tot zo vroegtijdig mogelijk afstemming zoeken tussen partijen ligt bij gemeenten, in kader van Omgevingsplan en – vergunning. Dit bij VNG e.a. Nadrukkelijker onder aandacht brengen
- Zorg dat bevoegde overheid begrotingen in offertes kan inzien en beoordelen a.h.v. een checklist
- Zorg dat je RO-collega's in de gemeentelijke organisatie goed geïnformeerd zijn over archeologie, zodat ze daar ook naar handelen
- Regelmatige professionele persoonlijke contacten (tijdige dialoog) tussen specialisten van verschillende betrokken partijen moet 'gewone praktijk' worden, mét inachtneming van ieders formele rol en verantwoordelijkheid.

Er zijn positief kritische gesprekken gevoerd

Er is veel onderling uitgewisseld en verduidelijkt.

SIKB en CCVD laten deelnemers weten hoe zij met bevindingen van deze raadpleging omgaan

Meerdere tips kunnen door de deelnemers zelf al direct in de (eigen) praktijk worden toegepast

Bijlage:

Overzicht van de antwoorden op de
vooraf gestelde richtvragen

Richtvragen vooraf (Google Forms)

1. Wat ervaart u als het meest knellend binnen de huidige kwaliteitszorg?
2. Hoe ziet u kans op verbetering?

18 bijdragen, waaruit de startvragen voor gesprek zijn afgeleid.

6

A	B	C
Antwoord	Wat ervaart u als het meest knellend binnen het huidige kwaliteitszorgsysteem?	Hoe ziet u kans op verbetering?
1	Afnemende inhoudelijke kwaliteit van de onderzoeken, met name door tijdsdruk en kennis/ervaring veldarcheologen. Bevoegde gezagen handhaven te weinig op inhoudelijke kwaliteit waardoor deze niet verbetert	Omkeren dalende prijsspiraal en betere opleiding archeologen, strengere handhaving op kwaliteit door bevoegd gezag.
2	Dat bedrijven onder veel regels (zeker ook die van de KNA) uit proberen te komen, er een gedoe van maken als je er als bevoegd gezag of depot wat van zegt en naar de opdrachtgevers doen alsof gemeentes te veel vragen.	Een duidelijke KNA die geen opening voor discussie laat. Nu staat er veel op verschillende plekken op een net andere manier waardoor het anders kan worden uitgelegd. Ook de (veld)archeologen laten zien dat de KNA ook bijdraagt aan inhoudelijke kwaliteit. Nu wordt alles in de KNA als moeite gezien dat het onmogelijk maakt om inhoudelijke kwaliteit te leveren terwijl het volgen van alle stappen juist de kans op inhoudelijke kwaliteit vergroot. Bedrijven die hun processen niet op orde hebben leveren vaak ook inhoudelijk slecht werk.
3	het automatisme van het afvinken van processen.	slimme PVE's die uitnodigen tot vraaggestuurd onderzoek
4	een gebrek aan communicatie en afstemming tussen de diverse partijen om zodoende te komen tot kwalitatief onderzoek dat voldoet aan the fair-practice-code	Het archeologische product vraagt om een integrale samenwerking. Dus meer onderling afstemmen, om zo een goed PVE en onderzoek te krijgen
5	Inhoudelijke kwaliteit is niet geborgd middels de KNA en wordt neergelegd bij bevoegd gezag. Tegelijkertijd willen de uitvoerende partijen niet dat het bevoegd gezag een inhoudelijk oordeel heeft. Er is bij de uitvoerende partijen weinig begrip/kennis van de positie en rol die een beleidsarcheoloog binnen de RO-processen en binnen een gemeente heeft. OP een hoger niveau: Daarnaast word er geen rekening gehouden met de dagelijkse RO- en archeologische praktijk door het huidige archeologisch bestel.	Het belangrijkste is kennis en een dialoog over wat de diverse rollen inhouden en waar de tegenpartij bij de andere partij steeds tegen aanloopt. Bijvoorbeeld commercieel (uitvoerend) bureau en de beleidsarcheoloog. Er is weinig onderling begrip. Tevens kennis en begrip van wat de diverse (KNA-)processen beogen, wat de achterliggende gedachtegang is voor de inrichting van het bestel etc. Er wordt te veel naar de letter van de regelgeving gekeken en niet naar de gedachte en redeneringen erachter. Concreet: De Positie van het bevoegd gezag verstevigen en beter vastleggen waar deze binnen de KNA processen van toepassing is. De KNA op punten verbeteren zodat protocollen beter aansluiten op de dagelijkse realiteit, zonder dat omwegen en andere short cuts ingezet worden. De KNA beter handhaven in de dagelijkse uitvoerende praktijk en niet hoofdzakelijk achteraf en op proces niveau toetsen
6	Administratielast (en mede veroorzaakt door) naleving/controle van kwaliteitsstelsel naar de letter van de wet ipv de geest der wet.	Gering
7	Het wegvallen van de mogelijkheid tot het doen van archeologisch onderzoek in de vorm van een waarneming. Er moet een definitie komen van wat een vondstdeterminatie is; in het geval van evaluatierapporten wordt vaak volstaan met alleen een aantallenlijst per materiaalsoort. De toezichthoudende functie van het bevoegd gezag dient versterkt te worden: rapporten dienen altijd ter toetsing en in een zo vroeg mogelijk stadium ter beoordeling te worden voorgelegd. PVE's dienen altijd op voorhand naar de depotbeheerder en dephouder te worden verstuurd. Het ontbreken van een verplichting (los van wie dat zou moeten betalen) om de resultaten van een bijzonder onderzoek richting publiek bekend te maken en/of te visualiseren.	Zeker. Waar een wil is, is een weg. Ga uit van de expertise van de gemeenten met een eigen archeologisch adviseur.

A	B	C
Antwoord	Wat ervaart u als het meest knellend binnen het huidige kwaliteitssystemeem?	Hoe ziet u kans op verbetering?
8	De houding van de opgravende bedrijven in het CCvD: Minder, minder minder...	Het zou enorm helpen als de opgravende bedrijven elkaar het licht in de ogen zouden gunnen. Concurrentie op basis van inhoudelijke kwaliteit ipv van alleen prijs (met de KNA als 'kwalitatieve ondergrens') kan daar een hulpmiddel bij zijn.
9	<p>Met betrekking tot de beleidsvrijheid: de vrijheid is wat mij betreft helemaal geen discussiepunt. De overheid hoort de inhoudelijke eisen te formuleren in een Programma van Eisen (als onderdeel van de eisen aan een vergunningsaanvraag) en dient vervolgens te controleren of is voldaan aan de eisen. Wat wel een knelpunt is, is dat de overheid vervolgens vrijwel geen middelen heeft om in te grijpen op het moment dat niet aan de eisen wordt voldaan. Er zijn diverse bedrijven die het PvE überhaupt niet lezen en er gewoon een potje van maken. Aangezien dit onderzoek voor een zeer lage prijs wordt uitgevoerd, wordt hiermee de neerwaardse spiraal in de kwaliteit versterkt. Ik zou er dus voor willen pleiten om overheden meer instrumenten te geven om daadwerkelijk te kunnen sturen op kwaliteit. Als de depots en de overheden heldere eisen stellen dienen de bedrijven daar rekening mee te houden en hoeft er dus weinig discussie te zijn.</p> <p>De inhoudelijke kwaliteit is een heel ander verhaal. Het huidige bestel gaat namelijk uit van proceskwaliteit. Inhoudelijke kwaliteit wordt überhaupt niet beschreven (dat is dus een deel van het probleem dat overheden niet kunnen sturen op inhoud). Dit zorgt ervoor dat het bestel en de inhoud van het onderzoek geheel afhankelijk is van een paar willende archeologe die veelal in het eigen tijd toch maar wat inhoud proberen toe te voegen aan het veel te noedkoon aanebodon onderzoek</p>	<p>offertes niet vergelijkbaar, én de slager mag zijn eigen vlees keuren. Je biedt een goedkope offerte aan en kunt er zelf voor zorgen dat het PvE daar bij aansluit;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een archeologie CAO; - Kijken naar daadwerkelijke kennis van de actoren in plaats van iedereen na zes jaar automatisch senior te maken. Dit kan worden beoordeeld door het eerder genoemde archeologengilde. Dit betekent dat als iemand bij herhaling niet presteert, m zijn status kan worden intnomen; - Intervisie / peer review van rapporten; - Het op de Reuvsndagen door Ilse Schuurung geopperde archeologengilde; - Geef overheden de instrumenten om daadwerkelijk te sturen op inhoudelijke kwaliteit; - Geef de Erfgoedinspectie bevoegdheden om in te grijpen als het echt mis gaat. Nu is de boodschap dat er niet wordt gereageerd op individuele gevallen en dat dit aan de CI wordt overgelaten; - Als we echt kwaliteit willen, zullen we een geheel nieuw systeem moeten maken.
10	Het checkcheck-dubbelcheck systeem, een kundig archeoloog heeft iets opgeleverd, dit moet gecheckt door een kundig collega, en vervolgens willen kundigen van de opdrachtgever en het bevoegd gezag er ook nog eens even alles over checken. Het systeem getuigt van weinig vertrouwen in de peers	Stimuleer het vertrouwen in de kundigheid van de ander. Dit kan worden bevorderd door een inhoudelijke beroepsvereniging met ethische code en peer review/intervisie systeem.
11	Verslapping van kwaliteitsbesef	Bewust worden waar iemand mee bezig is.
12	Dat vanuit een kwaliteitssystemeem overwogen wordt de eisen van het bevoegd gezag te bepalen	Niet doen
13	Het huidige systeem is erg gericht op 'administratieve' kwaliteit. Dit leidt ertoe dat soms het archeologisch werk meer gericht is op het voldoen aan de 'administratieve' kwaliteit, waardoor er weinig ruimte overblijft om ook inhoudelijke kwaliteit te leveren. Dit leidt tot rapporten die volledig voldoen aan de eisen van de KNA, maar die inhoudelijk op zijn best middelmatig zijn.	Creëer meer ruimte om echt slecht werk aan te pakken. Nu kan alleen gehandhaafd worden op 'administratieve' fouten en is het zeer lastig om inhoudelijke fouten of tekortkomingen aan te pakken.
14	<p>Als uitvoerend bedrijf ervaren wij de (vele) eisen vanuit de bevoegde overheid soms als knellend. Vanuit de overheidskant missen wij (soms, lang niet bij alle overheden en/ of projecten) flexibiliteit in het meedenken/ beslissen indien de archeologische verwachting in het veld anders blijkt te zijn dan vooraf gedacht. Er moet dan (ons inziens) snel geschakeld worden om toch een goed archeologisch veldonderzoek uit te voeren. Het bevoegd gezag moet ook meedenken in zo'n geval: er kan sprake zijn van bemaling, vervuilde grond, saneringsvereisten etc. Archeologie is niet het enige aspect wat een rol speelt.</p> <p>Zoals algemeen bekend heeft elk depot, zowel provinciaal als gemeentelijk, andere aanleveringseisen. Dit zorgt voor veel extra werk en extra kosten (verschillende soorten dozen, kratten, vondstzakjes etc.).</p>	Het begint met goede communicatie/ langskomen in het veld om een aanpassing van het werk te bespreken (en te begrijpen). Meer vertrouwen dat uitvoerende bedrijven ook graag goed werk willen afleveren zou ook helpen.
15	Dat de discussie over kwaliteit alleen gevoerd kan worden als we het ook over geld gaan hebben. Het drukken van prijzen heeft nu eenmaal tot gevolg dat de kwaliteit in het geding komt.	We moeten een eerlijk gesprek voeren over kwaliteit in relatie tot kosten. Welke ondergrens willen we wat betreft kwaliteit? Er wordt nu niet getoetst op kwaliteit, maar op het zetten van de juiste vinkjes. Meer deskundigheid bij de gemeentelijke overheid om PvE's en rapporten te toetsen helpt wellicht.

